

TRØNDELAG STATSADVOKATEMBETER

Riksadvokaten
Postboks 8002 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:
2017/00791-003

Vår ref.:
201700946-2
09 /kst

Dato:
14.11.2017

Hørings svar – NOU 2017:5 – En påtalemyndighet for fremtiden

Innledning

Påtaleanalysen inneholder til sammen forslag til 21 tiltak som berører blant annet temaene ressursbehov, struktur, kompetanse, fagledelse, påtalemyndighetens rolle som leder av etterforskningen, IKT og effektivisering av straffesaksbehandlingen. I all hovedsak er Trøndelag statsadvokatembeter enige i utvalgets fremstilling og forslag.

Vi mener likevel at utredningen er mangelfull i forhold til vurdering av aktorrollen. Denne utgjør den vesentligste del av vår virksomhet ved aktorering for alle instanser. Denne kunne vært dypere gjennomgått og vektlagt bredere i rapporten.

Vi er skeptiske til måten utvalget håndterer ressursproblematikken i påtalemyndigheten. Statsadvokatene har gjennom år blitt fratatt sakskompetanse. Det er grunn til å bekymre seg for statsadvokatrollen dersom vår sakskompetanse blir ytterligere innskrenket. Dette kan føre til at vår erfaring som vi skal bygge fagledelsen på blir grunnere og at vi til slutt mister troverdighet. Vi er bekymret for denne utviklingen, som har pågått over noen tid og nå fortsetter i påtaleanalysen.

Tiltak 1 – Definisjon av Påtalemyndighetens samfunnsoppdrag

Påtaleanalyseutvalget har funnet det påkrevet å definere påtalemyndighetens samfunnsoppdrag, og har foreslått følgende ordlyd:

«Påtalemyndigheten skal gjennom sitt ansvar for straffesaksbehandlingen ivareta borgernes rettssikkerhet og bidra til å skape et trygt samfunn, ved aktivt og effektivt bekjempe og forebygge kriminalitet sammen med politiet.»

Utvalget begrunner en slik forståelse med at den synliggjør påtalemyndighetens viktige rolle som kontrollør og rettssikkerhetsgarantist. I tillegg også som deltakende, kompetent og aktuell samarbeidspartner og ressurs for politiet i prioriterings spørsmål, utviklingsarbeid og annen ledelse av politidistriktet.

Trøndelag statsadvokatembeter stiller spørsmål til om aktorrollen er tilstrekkelig synliggjort i definisjonen. Aktorrollen er en sentral del av påtalemyndighetens rolle. I definisjonen slik den er foreslått av utvalget kan det se ut som om hovedtyngdepunktet går på påtalemyndighetens integrerte rolle innenfor politihusets trygge rammer.

Definisjonen inneholder ved første del et element av visjonen for påtalemyndigheten som etter vår oppfatning er riktig utformet. Problemet er at definisjonen inneholder et tilleggselement av hvordan man løser samfunnsoppdraget, jf "ved aktivt og effektivt bekjempe og forebygge kriminalitet sammen med politiet."

Vårt forslag blir å omformulere definisjonen til: " Påtalemyndigheten skal gjennom sitt ansvar for straffesaksbehandlingen **og irettføring av straffesaker** ivareta borgernes rettssikkerhet og bidra til å skape et trygt samfunn, **Påtalemyndigheten skal** aktivt og effektivt bekjempe og forebygge kriminalitet".

Videre er det ikke sagt noe om hvor definisjonen skal plasseres. Ved formell plassering i lovs form vil definisjonen få større synlighet og gjennomslagskraft. Uten formell plassering kan betydningen av definisjonen lett drukne i andre sentrale føringer og retningslinjer.

Tiltak 2 – Kompetanse

Utvalget har konkludert med at dagens kompetansetilbud til statsadvokatene og påtalejuristene i politiet er ikke godt nok og har foreslått at riksadvokaten gis det sentrale ansvaret for kompetanseutviklingen av hele påtalemyndigheten, også påtalemyndigheten i politiet.

Utvalget har veket tilbake for en nærmere konkretisering av det materielle innholdet i et forbedret kompetansetilbud til statsadvokatene og påtalemyndigheten i politiet.

De mener at et slikt innhold må forankres i et strategisk kompetanseplanverk, og ligge til riksadvokaten. Med bakgrunn i de relativt entydige tilbakemeldingene utvalget har mottatt, antar utvalget at spørsmål om mer obligatorisk utdanning, nettbasert læring, tettere kobling mellom funksjoner og formell utdanning, samt økt oppmerksomhet omkring politietatskompetanse, bør vurderes.

Utvalget har pekt på at spørsmål om mer obligatorisk utdanning, nettbasert læring, tettere kobling mellom funksjoner og formell utdanning, samt økt oppmerksomhet omkring politietatskompetanse, «bør vurderes».

Trøndelag statsadvokatembeter mener at forankringen av ansvar hos riksadvokaten er et riktig utgangspunkt. Vi mener videre at spørsmålet om kompetanse er så viktig at det bør utredes på et bredt grunnlag. Vi kunne ønsket oss et bredt sammensatt utvalg bestående av personer med påtalefaglig, politifaglig, personer med høy kompetanse innenfor pedagogikk og samfunnsfag som noen eksempler. Utredningen bør foretas i regi av riksadvokaten. Det understrekes herfra at det er viktig med tilførsel av personell og økonomiske ressurser for å foreta en slik utredning, planlegging og gjennomføring av «et kompetanseløft».

Tiltak 3 – Økt stabskraft ved Riksadvokatembetet

Som leder av påtalemyndigheten har riksadvokaten en helt sentral rolle i utviklingen av etaten. Dette gjelder både etats- og fagledelse, strategi og utvikling, strategisk rettsutvikling, kompetanseutvikling og ulike prioriteringsspmå. Arbeidet som gjøres ved embetet holder generelt høy kvalitet, men dagens rammer setter klare begrensninger for graden av oppfølgings- og gjennomføringsevne, og utgjør en begrensende faktor. De nevnte områdene må styrkes og få en fastere struktur, forankret i et strategisk planverk.

Trøndelag statsadvokatembeter er ubetinget enig i at riksadvokatnivået må styrkes for å kunne dekke alle gjøremål som forventes. Arbeidet som utføres i dag hos riksadvokaten er av særdeles høy kvalitet, men som utvalget peker på i flere sammenhenger, så bør riksadvokaten ha ressurser til å dekke flere felt som står udekket i dag.

Tiltak 4 – En mer fleksibel kompetansefordeling mellom riksadvokaten og statsadvokatene

Straffeprosessutvalget har i sitt lovutkast i § 2-11 foreslått en regulering av påtalekompetansen, som i det vesentlige innebærer at dagens system, med en detaljert regulering i lovs form, opprettholdes. En delegasjonsmulighet er bygget inn i fjerde ledd: «Riksadvokaten kan ved generell instruks og i den enkelte sak overlate beslutning etter første ledd bokstav c til statsadvokaten og ved generell instruks bestemme at avgjørelse som hører under statsadvokaten, kan treffes av påtalemyndigheten i politiet. Statsadvokaten kan i den enkelte sak overlate avgjørelsen av spørsmålet om påtale til påtalemyndigheten i politiet.»

Påtaleanalyseutvalget mener utviklingen bør gå i retning av at påtalekompetansen flyttes nedover i etaten. Dette kan skje ved at delegasjonshjemlene som fremgår av § 2-11 (4) benyttes aktivt. Utvalget har drøftet om Straffeprosessutvalgets forslag går langt nok i en slik retning. Med de presiseringer som fremgår av 12.3.5 har Påtaleanalyseutvalget kommet til at man kan støtte Straffeprosessutvalgets forslag.

Trøndelag statsadvokatembeter viser til vårt hørings svar til forslaget til ny straffeprosesslov pkt 3.4. tatt inn under i kursiv.

3.4. Pkt. 8.4. Fordeling av kompetanse mellom påtalemyndighetens ulike nivåer.

Det er åpenbart at det å fremheve den høyere påtalemyndighets plikter til å drive fagledelse må følges opp med tiltak som gjør oss i stand til å utføre oppgavene. Pr i dag har ikke verken Riksadvokat- eller statsadvokatnivået tid til å utføre disse pliktene. Med den spesialiseringen som følger av politireformen, er det også grunn til å reise spørsmål ved om vi på en del områder faglig vil være kompetente til å drive fagledelse på sikt.

Utvalgets forslag til endring av påtalekompetanse på riksadvokatnivå, jfr. § 2-11 nr. 1 og 4, vil gi Riksadvokaten gode og fleksible muligheter til å frigi tid til fagledelse og til å foreta prioriteringer av hvilke saksområder de skal behandle ut fra blant annet endringer i kriminalitetsbildet m.m.

I det praktiske liv vil den vesentligste delen av fagledelsen utøves fra statsadvokatnivå. Fagledelsen utøves fra vår side på minst tre måter. Det er gjennom øking av den generelle kompetanse og oppdateringen på fag ved seminarer, rundskriv, deling av nyheter fra Høyesterett m.m. Det er videre gjennom veiledning på enkeltsaker og det er til slutt gjennom inspeksjoner og lignende kontrolltiltak.

Forslaget til endring av påtalekompetansen i politiet, jfr. § 2-11 nr. 3 vil frigi tid til fagledelse på statsadvokatnivå, men det vil ellers redusere mulighetene våre til å drive fagledelse på en god måte. Saksbehandling er ikke bare en arena for fagledelse, men det er også en kilde til

kompetanseheving på statsadvokatnivået, som vi er avhengige av for å drive fagledelse. Uten fagkompetanse på de ulike områdene vi skal drive fagledelse på, vil vi heller ikke ha troverdighet i utøvelsen av fagledelsen.

Det fremstår å være bred enighet blant de med kompetanse om læring at den mest effektive og langsiktige måten å tilegne seg kunnskap på er gjennom praktiske- og konkrete læringsprosesser. Dette tilsier også at veiledning på enkeltsak er en viktig del av fagledelsen.

Forslaget tar i tillegg lite hensyn til at det innenfor flere av saksområdene hvor kompetansen foreslås flyttet til politiet er saker med stor medieoppmerksomhet og av stor viktighet for den moderne samfunnsutviklingen. Det vises f.eks til brudd på forurensningsloven, lov om petroleumsvirksomhet og akvakulturloven. Det tas også lite hensyn til at noen av områdene gjennomgående vil ha svært komplekse saker med internasjonale tilsnitt og organisert kriminalitet. Det vises blant annet til strl. § 235 om grov dopingkriminalitet.

Riksadvokaten er i § 2-11 nr 4 gitt kompetanse til ved generell instruks å flytte påtalekompetanse fra statsadvokatnivå til påtalemyndigheten i politiet. Denne kompetansen kan utøves i samråd med statsadvokatnivået, og vil gi en fleksibel løsning som kan friggi tid til fagledelse på statsadvokatnivå, samtidig som endringer i kriminalitetsbildet og enkeltsakers kompleksitet og samfunnsbetydning kan hensyntas på en helt annen måte enn utvalgets forslag til § 2-11 nr. 3 åpner for.

Det er vår oppfatning at en aktiv bruk av den nevnte instruksjonsadgangen på riksadvokatnivå, sammen med de praktiske konsekvensene av at ordningen med ulike påtalenivå i politiet fjernes, vil gi statsadvokatene tilstrekkelig tid til fagledelse, samtidig som vi opprettholder faglige kompetanse til å gjøre det med troverdighet. En slik løsning understøtter ønsket om å oppnå styrket fagledelsen på en langt bedre måte enn utvalgets forslag.

Tiltak 5 – Økt bruk av forskning i straffesaksbehandlingen

Utvalget har understreket viktigheten av en fri og uavhengig forskning. Også for påtalemyndigheten vil forskningsbasert kunnskap kunne bidra til å høyne kvaliteten på straffesaksarbeidet.

Utvalget har identifisert to forhold som vil kunne bedre dagens situasjon. Det ene er at Riksadvokatembetets kobling til Politihøgskolen formaliseres og videreutvikles. Det andre er at forutsetningene for å drive løpende kompetansearbeid ved Riksadvokatembetet styrkes.

Trøndelag statsadvokatembeter er positive til forslaget og mener i likhet med utvalget at resultatet bør bli økt oppmerksomhet og intensivert forskningsarbeid innenfor viktige deler av straffesaksfeltet.

Tiltak 6 – En redefinering av statsadvokatrollen

Utvalget foreslår statsadvokatrollen redefinert. Utvalget mener at økt og mer systematisk fagledelse vil bidra til høyere kvalitet i straffesaksbehandlingen. Rollen bør fremover forstås som «fagledelse, hvorav en stor del består av enkeltsaksbehandling og aktorering». Den nye faglederrollen vil stille økte krav til etatskompetanse, og fordre løpende involvering fra statsadvokatenes side i politiets virksomhet.

Utvalget mener at også embetslederrollen bør profesjonaliseres, med økt vekt på etatskompetanse, strategi og utvikling. Målet må være en tettere interaksjon innad i Den høyere påtalemyndigheten.

Trøndelag statsadvokatembeter er enige i at i at fagledelse skal være en sentral funksjon for statsadvokatene. Vi er enige i at man bør definere faglederrollen ut fra tre sentrale oppgaver utvalget peker på, nemlig sakenes alvorlighet, de sentrale prioriteringene, og om politidistriktet har mangler eller dårlig måloppnåelse. Men vi synes utvalget uttaler seg på tvers av seg selv når de uttaler følgende: «Statsadvokatene må i fremtiden identifisere seg med rollen som fagleder, og i mindre grad se på seg selv som en avansert enkeltsaksbehandler.» Samtidig uttaler utvalget at «Den tradisjonelle straffesaksbehandlingen vil fortsatt utgjøre kjernen i statsadvokatenes oppgaveportefølje».

Etter vårt syn utgjør enkeltsaksbehandling en så viktig del av faglederrollen at denne delen ikke bør stå tilbake for de øvrige elementer i statsadvokatrollen. Vi gir konkrete tilbakemeldinger i straffesak som etterleves av påtalejuristene i politiet. Straffesaker er av forskjellig karakter og fordrer betydelig skjønnsutøvelse i saksbehandlingen. Skjønnsutøvelsen er noe som følger av erfaring og kompetanse. På statsadvokativnivå er det samlet stor grad av erfaring og kompetanse som gir tyngde inn i veiledningen av påtalejuristene. Ikke minst ved enkeltsaksbehandlingen. Som vi har nevnt under tiltak 4 er også enkeltsaksbehandlingen et viktig element for statsadvokatene til å oppgradere egen kompetanse som er sentralt for utøvelse av fagledelsen totalt sett.

Vi mener også at utvalget legger for lite vekt på aktorrollen. Denne er sentral i forhold til samfunnsoppdraget til påtalejuristene i politiet og statsadvokatene. Dette er en rolle som er under kontinuerlig utvikling. Både i forhold til nytt regelverk og i forhold til nye avgjørelse i Høyesterett. Som fagleder bør statsadvokatene ha et stort fokus på dette området, både i forhold til egen utøvelse men også i forhold til veiledning av påtalejuristene i politiet.

Vi er enige i påtalanalyseutvalget vurderinger om at det er helt nødvendig å utvikle embetslederrollen til å bli en tydeligere lederrolle «i alle retninger». Dette har både en side til hvorledes det enkelte embetet ledes, og hvilke prioriteringer som der gjøres. Embetslederne bør i større grad bør fungere som premissgivere og rådgivere for riksadvokaten. Embetslederne vil da bli relevante for riksadvokaten å trekke inn i ledelsen av påtalemyndigheten.

Utvalget mener at en kombinasjon av færre embeter, en tydelig rolleendring, embetsledere med større vekt på strategisk ledelse, en tettere styring og oppfølging fra riksadvokatens side og en tydelig rekrutteringsprofil for fremtidige embetsledere og spesialister, i sum vil få en positiv og avgjørende effekt. Dette vil blant annet kunne bidra til:

- opprettelsen av et lederkollegium i påtalemyndigheten, litt etter modell av NLG¹
- en forenklet og forbedret strategisk styring av påtalemyndigheten
- at statsadvokatene blir en mer aktuell og relevant samarbeidspartner for politimestrene
- eierskap til og ansvarliggjøring for resultatene i hele påtalemyndigheten
- gjennomføring av nødvendige endrings- og utviklingsprosesser
- en forenkling og forbedring av informasjon- og kommunikasjonsstrømmen i etaten
- å understøtte en strategisk rettsutvikling

Trøndelag statsadvokatembeter er enige i denne beskrivelsen av mulig effekter av en utvikling av embetslederrollen.

¹Politidirektørens nasjonale ledergruppe, som omfatter alle politimestrene.

Tiltak 7 – En styrking, videreutvikling og profesjonalisering av fagledelsen

Utvalget reiser spørsmål om det utviklingsarbeidet som har funnet sted den senere tid, er tilstrekkelig. Endringstrykket foranlediger etter utvalgets syn ytterligere utvikling av virksomhetsområdet, forankret i et strategisk planverk. Utvalget har trukket frem faktorer som kapasitet, kompetanse, strukturer, prioriteringer, strategisk planverk, implementeringsstrategi og motivasjon.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i at fagledelsen skal styrkes. Vi er ikke enige i at rom for ytterligere fagledelse skal skapes ved redusert tilfang av saksbehandling, da vi mener dette er et viktig element for statsadvokatene i å opprettholde sin fagkompetanse. Derfor er vi av den formening at statsadvokatnivået må styrkes for å drive fagledelse. Oslo statsadvokatembeter har tidligere fått en del av denne styrkingen og blir fremhevet av utvalget for sin fagledelse. Vi mener derfor at utvalget sitt utgangspunkt som går på ikke å ansette flere statsadvokater blir feil i dette perspektivet. Tilførselen må være målrettet på fagledelse utenom enkeltsaksbehandlingen.

Trøndelag statsadvokatembeter har ikke blitt styrket på samme måte som Oslo, men finner likevel rom for fagledelse utover enkeltsaksbehandling gjennom inspeksjon, påtale møte og fagmøter med juristene hver første mandag i hver måned (unntatt ferier).

På grunn av at vi er så få ved vårt embete, har mange aktorater og behandler mange saker, skjer fagledelsen på tross av ressursituasjon og ikke på grunn av. Skal vi bli bedre innenfor fagledelsen bør vi styrkes så snart som mulig. I likhet med flere embeter benyttes tilnærmet all "normal" arbeidstid til enkeltsaksbehandling og aktorering.

Riksadvokaten bør også styrkes til å ivareta sin rolle i forhold til styring av fagledelsen totalt sett. Dette vil være en fordel i forhold til å få en overordnet strategi i forhold til utøvelsen av fagledelsen.

Tiltak 8 – Handlingsrom for økt fagledelse

Utvalget mener at skal fagledelsen prioriteres i større grad enn i dag, må det skapes et nødvendig handlingsrom. Dette kan tenkes å skje på flere måter, eksempelvis ved å ansette flere statsadvokater, gjennom å jobbe mer effektivt eller ved en reduksjon i oppgaveporteføljen.

Påtaleanalyseutvalget mener at handlingsrommet best skapes ved en reduksjon i oppgaveporteføljen, hvor statsadvokatnivået avlastes med enkeltsaker og særlig aktorater. Statsadvokatene bør i større grad enn i dag konsentrere straffesaksbehandlingen sin om de mer kompliserte og prinsipielle sakene, og flere oppgaver bør overføres til påtalemyndigheten i politiet.

Trøndelag statsadvokatembeter er uenige i at handlingsrommet skal skapes ved reduksjon i oppgaveporteføljen. Vi ønsker ansatt flere statsadvokater jf utvalgets fremheving av hva Oslo statsadvokatembeter får utført av fagledelse på grunn av at deres bemanning er styrket for denne oppgaven.

Økt bemanning vil føre til kompetanseheving ved spesialisering, økt satsning på fagledelse, økt satsning på utvikling av aktorrollen, samtidig som vi opprettholder det kvalitetsmessige og kvantitetsmessige nivå på enkeltsaksbehandling.

Tiltak 9 – En reduksjon i antall statsadvokatembeter og opprettelse av faglederstillinger

Påtaleanalyseutvalget foreslår at antall statsadvokatembeter reduseres. Forslaget må ses i sammenheng med den foreslåtte satsingen på fagledelse, med gode regionale fagmiljøer. Seks regionale embeter² fremstår som faglig fornuftig. Da vil hvert embete i utgangspunktet ha to politidistrikter underlagt seg, noe som er en klar fordel i et komparativt perspektiv. Gitt en slik satsing på fagledelse, foreslår utvalget at det opprettes en faglederstilling ved hvert av de nye embetene. Disse stillingene blir sentrale i utviklingen av den regionale fagledelsen, og forutsettes å samhandle tett med den sentrale fagledelsen ved Riksadvokatembetet.

Trøndelag statsadvokatembeter er ubetinget enige i at antallet embeter må reduseres og at dette må skje forholdsvis raskt. Dette vil bidra til mer robuste fagmiljøer med blant annet rom for spesialisering.

Vi er også enige i at faglederrollen bør styrkes. Om dette skal gjøres ved en fast stilling eller om dette kan være en midlertidig posisjon bør diskuteres. Dersom det kan tenkes en rulling av faglederrollen, vil dette på sikt kunne gi en mulighet for alle å utøve fagledelse. Dette vil igjen gi mulighet til å heve kompetansen til alle statsadvokatene samt skape nye ideer, perspektiver og utvikling.

Det forutsettes at hvert statsadvokatembete skal ha ansvaret for to politidistrikt. I Trøndelag vil det være mest nærliggende å sammenslå med Møre- og Romsdal, noe som fører til at embetet vil bestå av 9 statsadvokater. Uansett sammenslåing vil antallet statsadvokater være lite. Forslaget medfører at i tillegg til embetslederrollen, skal det plukkes ut en fagleder. Det betyr at 7 statsadvokater skal dekke alle øvrige oppgaver i det tenkte sammenslåtte embetet. Vi stiller spørsmål ved om det er behov for 100% stilling i fagledelse i tillegg til embetsleder uansett sammenslåing, for et embete av vår størrelse.

Tiltak 10 – Statsadvokatenes rolle i påtalejuristenes ansettelses- og karriereløp

Utvalget mener at statsadvokatene bør ha en rolle i ansettelsen av påtalejuristene i politiet. Særlig gjelder dette ved videre ansettelse eller faste ansettelse. Da vil statsadvokatene normalt sett ha et grunnlag for å kunne bidra i prosessen. Hvordan dette best kan skje, overlates til de involverte etatene å vurdere.

Trøndelag statsadvokatembeter er helt enige i at statsadvokatene bør ha en reell rolle ved ansettelsen av påtalejuristene i politiet. Vi mener derfor at det bør utvikles nye rutiner for hvordan en kan samhandle i forhold til rekruttering til påtalemyndigheten, innenfor sentralt og lokalt nivå i påtalemyndigheten, i samarbeide med POD og ledelsen i det lokale politidistrikt.

Tiltak 11 – En klargjøring av påtalemyndighetens rolle som leder av etterforskningen

Utvalget foreslår at rollen som påtalefaglig ansvarlig for etterforskningen reguleres og at denne oppgaven må riksadvokaten få ansvaret for.

Trøndelag statsadvokatembeter er enige i at innholdet i rollen i dag fremstår som uklar og at det er behov for å regulere denne. En er enig i at ansvaret skal plasseres hos riksadvokaten. En ser vanskelig for seg at rollen kan reguleres ned til minste detalj. Derfor er rolleutviklingen avhengig av at den også blir en del av kompetanseløftet som er omhandlet under tiltak 2. Å kunne drive aktiv ledelse kommer dessuten ved trening og erfaring. Å ha gode rekrutteringssystemer (tiltak 10), fadderordninger og aktive påtaleledere er også viktige elementer for å trykke påtaleutøvelsen.

Tiltak 12 – En ressurstilførsel til påtalemyndigheten i politiet

Som en konsekvens av å øke oppgaveporteføljen for politijuristene foreslår utvalget at dette kompenseres i form av økte ressurser. Utvalget avstår likevel fra å kvantifisere dette behovet og peker på at flere forhold må utredes før en kan anslå hvor mye påtalemyndigheten bør styrkes med.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i at behovet må utredes nærmere. Ved en eventuell styrking av statsadvokatnivået slik at delegering av kompetanse skjer i mindre grad, se under tiltak 8 og tilførsel av merkantil personell, se under tiltak 14, er det ikke sikkert at det vil foreligge et gap mellom oppgaver og ressurser hos påtalemyndigheten i politiet.

Tiltak 13 – Nye stillingskategorier i påtalemyndigheten i politiet – et mer strukturert system

Påtaleanalyseutvalget foreslår at det bør utarbeides et mer strukturert system når det gjelder innholdet i de forskjellige stillingskategoriene til påtalemyndigheten i politiet, herunder en plan for et helhetlig karriereløp. Til stillingene må det knyttes et nærmere spesifisert innhold og kvalifikasjonskrav. Dagens praktisering er veldig tilfeldig og lokalt tilpasset.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i at det bør utarbeides et system for politijuristenes karriereløp og hvilke kvalifikasjoner som er nødvendige. Riksadvokaten bør involveres i utarbeidelsen av planene, spesielt i forhold til stillingenes innhold og hvilke kvalifikasjoner som er nødvendige.

Tiltak 14 – Merkantil støtte

Påtaleanalyseutvalget ser det slik at den merkantile støtten til påtalejuristene i politiet i noen grad bør styrkes. I tillegg mener utvalget at det bør vurderes om ansvaret for straffesakskontorene skal underlegges påtalemyndighetens ansvarsområde.

Trøndelag statsadvokatembeter er enige i at den merkantile støtten til påtalejuristene i politiet bør styrkes. At politijuristene må kopiere saker selv og gjøre andre kontoroppgaver er sløsing av kostbar ressurs.

Tiltak 15 – Utstyrspakke til påtalejuristene

Utvalget foreslår at det bør lages en standardisert utstyrspakke til alle landets påtalejurister. Tiltaket skal bidra til å gi profesjonen gode rammebetingelser, slik at de kan utføre tillagte oppgaver på en hensiktsmessig og effektiv måte.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i dette og forutsetter at statsadvokatene også får denne utrustningen.

Tiltak 16 – Bedre IKT-verktøy og brukeropplæring

Utvalget tiltrer IKT-delen av handlingsplanen for løft av etterforskningsfeltet. Dette fordi virkeligheten for påtalemyndigheten er et eldre og delvis utdatert dataverktøy.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i dette.

Tiltak 17 – Kontrolletatene – utvidet bruk av forenklet forelegg, overføring til forvaltningen for vurdering av administrative sanksjoner, avkriminalisering

Utvalget foreslår å utvide rammene for kontrolletater til å avgjøre saker ved forenklet forelegg.

Utvalget peker videre på at det bør gis et vidt rom for å benytte den vedtatte hjemmelen i straffeprosessloven § 71c til å henlegge straffesaker med overføring til forvaltningen for vurdering av administrativ sanksjon. Hensynet til å redusere påtalemyndighetens oppgaveportefølje bør tillegges atskillig vekt.

Til slutt mener utvalget at det bør også vurderes avkriminalisering av mindre overtredelser og av saksområder som er perifere i kriminalitetsbekjempelsen.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i alle forslag under tiltak 17. Dette vil frigjøre kapasitet hos politiet og påtalemyndigheten, samtidig som ordningen rent prinsipielt ikke bryter med dagens prosessordning.

Tiltak 18 – Et tilgjengelig og oppdatert regelverk

Påtaleanalyseutvalget foreslår å utarbeide et mer strukturert system, hvor nødvendig kildemateriale samles, og hvor det innføres et tydelig redaktøransvar lagt til Riksadvokatembetet. Dette vil gi korte beslutningslinjer og bidra til at databasen kan holdes løpende oppdatert. Forslaget må ses i sammenheng med utvalgets forslag om en egen rettsenhet hos riksadvokaten.

Trøndelag statsadvokatembeter slutter seg til forslaget, begrunnelse for dette og plassering av ansvar hos riksadvokaten.

Tiltak 19 – En servicestrategi

Utvalget etterlyser en samlet servicestrategi. Denne bør omfatte hele påtalemyndigheten. Området må forankres sentralt, og det naturlige er at ansvaret legges til riksadvokaten.

Trøndelag statsadvokatembeter slutter seg til forslaget, begrunnelse for dette og plassering av ansvar hos riksadvokaten.

Tiltak 20 – Etiske retningslinjer

Utvalget foreslår å etablere et uavhengig etisk råd eller tilsynsorgan, som kan behandle klager over uetisk atferd, og hvor rådets avgjørelser publiseres på samme måte som for advokater og dommere.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i dette.

Tiltak 21 - Økt satsing på tilståelsesdommer

Utvalget mener at der straffesaker avgjøres ved tilståelsesdom og ikke i hovedforhandling, innebærer klare ressursmessige besparelser, og en raskere og mer effektiv irettføring av sakene. Det er store og til dels uforklarlige ulikheter mellom politidistriktene i andelen saker som avgjøres på denne måten.

Å få avgjort flere saker som tilståelsessaker bør prioriteres sterkere enn i dag, både i den løpende ledelsen av politidistriktene og gjennom statsadvokatenes fagledelse.

Trøndelag statsadvokatembeter har lenge vært positiv til økt bruk av tilståelsesdommer. Den samme målsetning har distriktets domstol og politi arbeidet for gjennom lengre tid. Dette har ført til at vi ligger høyt i bruk av tilståelsesdommer. Vi er derfor helt enige i de vurderinger utvalget har anført i forhold til økt bruk av tilståelsesdommer.

Vi viser også til vårt høringssvar til forslaget til ny straffeprosesslov pkt 10.6. tatt inn under i kursiv.

10.6. Pkt. 16.8. Særlig om straffetilsagn (plea bargaining)

Forslaget omhandler § 28-7, § 29-8 og § 32-3. Motivasjonen er å øke antallet tilståelsessaker, slik at det oppnås en prosessøkonomisk gevinst. Det klare utgangspunkt er at ordningen ikke skal omfatte påtalespørsmålet, men kun straffutmålingen.

Dette har fram til i dag vært ulovfestet, og partene har så langt ikke hatt adgang til å binde domstolene i avtalene. Dette har antakelig bidratt til at ordningen har vært lite i bruk. Den sentrale endringen i utvalgets forslag er at forhåndstilsagn om straff skal være bindende for domstolene, med mindre det fremstår som klart at utmålingen ellers vil bli feil. Dette vil kunne komme noe i konflikt med domstolenes uavhengighet. Ut over dette ser vi ikke de store betenkelighetene med å lovregulere en slik adgang, med de sikkerhetsventiler som er lagt inn i forhold til omgjøring av avtalen, samt rettens mulighet til å fravike avtalen. Faren er imidlertid at ordningen kan åpne for en skjev og ulik praksis, gjerne avhengig av hvor løsningsorientert mistenktes forsvarer er, og

ikke minst den påtaleansvarliges ønske om å få en "enkel" saksavvikling. Ordningen vil derfor stille store krav til påtalemyndighetens objektivitetsplikt og skjønn.

Spørsmålet som står igjen er om dette vil bidra til flere tilståelsessaker og en ønsket prosessøkonomisk gevinst. Vi har tro på det. Etter at muligheten for tilståelsesrabatt ble lovfestet i 2001, økte antallet tilståelsessaker. I Trøndelag var økningen større enn i flere deler av landet. Dette mener vi skyldes godt samarbeid mellom påtalemyndighet og forsvarer, samt domstoler som er tydelige på hvilken rabatt en tilståelse i de ulike situasjonene kvalifiserer til. Vi har derfor tro på at bindende strafftilsagn i en viss grad vil øke omfanget tilståelsessaker. Det forutsettes at det kan innføres rutiner som sikrer god notoritet for å trygge saksgangen, ikke minst for å eliminere muligheten for falske tilståelser.

Bjørn Kristian Soknes
førstestatsadvokat

Kaia Strandjord
Statsadvokat